

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IEȘE ÎN FIECARE ZI.

ANUL XLVIII.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrierile nefrancoate nu se primesc. — Manuscrisuri nu se retrămit.

N°. 287.

Vineri Sâmbată, 28 Decembrie st. v.

1885.

Nou abonament
la

„Gazeta Transilvaniei“.

Cu 1 Ianuarie 1886 st. v., se începe un nou abonament, la care invităm pe toți onorații amici și sprijinitorii ai foiei noastre.

Prețul Abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei luni 3 fl.

„șese „ 6 „

„unul an 12 „

Pentru România și străinătate:

pe trei luni 10 francoi

„șese „ 20 „

„unul an 40 „

Rugăm pe domniii abonenți, ca să bine-voiască a-și reînnoi de cu vreme abonamentul, ca să nu se întrerupă expedițiunea ziarului.

Domniii ce se vor abona din nou să binevoiască a scrie adresa lămurită și a arăta și poșta ultimă.

Abonarea se poate face mai ușor și mai repede prin mandate postale.

Abonaților de până acum li se recomandă a însemna pe cuponul numărul fășiei sub care au primit ziarul.

Administrațiunea.

Brașov, 27 Decembrie 1885.

Nu de mult am reproducut un articol al ziarului „Neue freie Presse“ din Viena asupra Transilvaniei, care articolul a fost scris negreșit la inspirațiunea ministrului-șef Tisza. Corespondentul pestan al numitei foi care l'a scris, este întotdeauna foarte bine informat despre intențiunile șefului cabinetului unguresc, și de multe ori aflăm ceea ce voiesce d-lui Tisza mai curând din „Neue freie Presse“, decât din „Pester Lloyd.“ Astfel am crezut, că și de astădată va fi fost bine informat, când a scris, că guvernul unguresc temându-se de o contra-acțiune a naționalităților a exprimat dorința, ca să nu se unifice societățile de cultură maghiare, cum se plănuiască încă de astă-văară, am crezut, că este o admoniațiune serioasă, ce-o adresază pe această cale indirectă d-lui Tisza neastâmpăraților săi șovinisti, când același corespondent dăce la încheiere:

„Jurstarile actuale impun precauțiune, mai ales într'un timp, când mișcarea națională poate să fie răpită de nise complicațiuni exterioare, producând aceste Kulturegylet-uri o reacțiune teribilă la granița sudică a imperiului, unde s'a adunat atâta materie explozibilă. D-lui Tisza trebuie numai să voiască și nu se va mai naște o cestiune ardelână. Aceia, cărora Tisza le este încă prea puțin național, nu sunt destoinici pentru politică, aceștia în timpuri așa de grele trebuie să fie simplamente delăturați.“

Acuma am ajuns la acel punct, ca să se hotărască dacă adevărul a grăit corespondentului lui „N. fr. Presse“, ori nu. Spiritele ce le-a deșteptat politica șovinistică a d-lui Tisza, au devenit foarte neliniștite și am fi curioși a vedea, dacă d-lui Tisza mai este în stare să le stăpânească. Nouă ni se pare, că nici n'a avut niciodată serioasă intențiune de a pune stavilă curentului „Kulturegylet“-ist, dușmănos naționalităților. Din contră vedem cu durere, că și astăzi ca și înainte omenii guvernului, cele mai plecate slugi ale d-lui Tisza, sunt cei ce conduc acest curent.

Vedurăm în circulara secretă a filialei „Kulturegylet“-ului din Brașov, ce am dat'o publicității în numărul trecut, că în capul uneltirilor acestei reuniuni se află însuși inspectorul de școlă regescă ungurescă, va se dăca o creatură guvernamentală. D. inspectorul de școlă r. u. se sîmte chemat a lăși vrajba și ura între pacinicii locuitorii ai acestui oraș și comitat, susținând grosolanul neadevăr, că „Maghiarii aici n'ar pute să se exercite drepturile lor legale din cauza preponderanței și volniciei naționalităților nemaghiare“ și timbrându presa română și săsescă de „antipatriotică“ și „antimaghiară.“ Și acesta ațitare cutezătoare se întemplantă într'un oraș, unde locuitorii maghiari sunt mai cu sîmă meseriași, muncitori și servitori, cari trăsesc pe urma Românilor și a Sașilor, ce formeză maiortitatea cea mare a populațiunii.

Este d'ér metodă în uneltirile „Kulturegylet“-iste, și încă o metodă diabolă, care, precum vedem, este practicată și condusă de creaturele guvernului. Puțină speranță avem prin urmare, că guvernul ar mai fi în stare a pune opritore la rôtele carului maghiarisării violente, ce a pornit cu totă puterea aborului șovinismului modern unguresc spre abis.

O nouă agitațiune s'a pus în lucrare de către comitetul central al „Kulturegylet“-ului ardelean, care are de scop unificarea tuturor „Societăților de cultură și de școlă maghiare“ din Transilvania și Ungaria. Pentru a face această fusiune a reuniunilor de maghiarisare, „Kulturegylet“-ul din Clușiu a adresat către ziarul un comunicat, în care erăși se încercă a alarma publicul maghiar cu sciri sensaționale, cea mai mare parte neadeverate, asupra marilor dimensiuni, ce le-ar fi luat mișcarea naționalităților în Transilvania.

Cam de ce calibru sunt aceste sciri alarmătoare, se poate vedea de acolo, că chiar și din retragerea deputatului Dr. Carol Wolff, dela redacțiunea foiei „Sieb. d. Tageblatt“, se face capital, însinuându-se, că numai de aceea se retrage, că a fost „prea moderat“ partidei naționale săsesce, pe când se știe că cauza retragerii lui este, că a devenit director al cassei de păstrare din Sibiu. Asemenea se descrie înființarea institutului de credit „Economul“ din Clușiu, și alegerea de nou șef de la „Albina“ din Sibiu ca o mare primejdie.

Cât despre amiciția „Kulturegylet“-ului din Clușiu față cu organul nostru, suntem pe deplin încredințați. De aceea nu ne mirăm, că această societate vestesce publicului maghiar, că în anul viitor „Gazeta Transilvaniei“ își va serba jubileul de cincideci de ani; amicii noștri nu uită nici de a adauge, că organul nostru merge în fruntea acelor „ce ar ataca Ungaria.“

Nu înțelegem de ce se mai eșofeză atâta Ungurii din Clușiu pentru nimica totă a fusiunii tuturor Kulturegyleturilor, ce voiesce să-o propună în adunarea dela 12 l. c. șef de la Bethlen. Chiar și corespondentul lui „N. fr. Presse“ vede că e prea grăasă reclama ce și-o face reuniunea de maghiarisare. Suntem curioși să vedem ce va mai face d-lui Tisza față cu noua mișcare.

Din peninsula balcanică.

Scirile sosite în zilele acestea din Serbia ne spun că regele Milan este stăpân pe situațiune, că atăt armata cât și poporul s'erbesc nencetat își manifestă devotamentul pentru țară și dinastia Obrenovic. Deputații din diferite părți ale țării au declarat în numele celor ce au fost trimise, că pentru țară și dinastie își vor jertfi și averea și viața. Nu numai regele și ministri sunt hotărâți a respinge în modul cel mai energetic ori ce cerere din partea Bulgariei privitoare la o despăgubire de război, ci întreg poporul s'erbesc. Dar chiar și acele puteri, cari au sprijinit pe Bulgari, nu sunt favorabile unei asemenea cereri. Pe de altă parte, nota circulară a ministrului de externe francesc, prin care se cere recunoșterea unirei, d'ér în același timp cere să se asigure Turciei dreptul să fortifice Balcanii și să așeze acolo garnizoane, nu pre are sort de izbândă. Esecutarea unui asemenea proiect ar întâmpina dificultăți, deoarece trupele turcesce și cele bulgaresce ar fi continuu în certă și încărări.

Mai interesantă e noua notă circulară a Greciei, adresată puterilor, în care se dăce că Grecia n'are nimic în contra unirei, d'ér stăruiesce în pretențiunea ei, ca o mărire și întărire a Bulgariei să fi însoțită de o corăspunțătoare sporire a teritoriului și de o mărire a influenței Greciei. După cum se vorbește puterile nu părținesc o asemenea cerere; cum va eși lucrul nu putem ști, de orece atăt Grecia cât și Turcia sunt hotărâte a nu ceda întru nimic.

Pe când puterile își dau silința să liniștescă peninsula balcanică, din Skutari sosesc scirea despre nouă mișcări ale Albanezilor. Miridiții au atacat noaptea pe neașteptate sentinela din satul Daici, în șesul dela Zadrime, unde se află două companii de soldați regulați turcesci. Albanezii omorâră sentinela și la alarma dată soldații turci se aruncară asupra Albanezilor, cari îi primiră cu împușcături. Se asigură, că 20 de soldați turci au căzut, pe când despre perderile Albanezilor nu se aude nimic.

SCIRILE ZILEI.

În numărul trecut, fiind vorba în această rubrică despre înființarea unei reuniuni de cultură maghiară în Marmatia, s'a dăce că pentru înființarea ei ar fi pledat în adunarea comitatensă și d. Mihálka cu deputații Mihályi și Cziplé. Ne grăbim a rectifica această scire și o facem cu plăcere, regretându că numele Mihályi s'a adus în legătură cu nouele uneltiri din Marmatia. D'ér tocmai pentru că ținem așa mult la legătura ce legă numele Mihalescilor de cauza română din Marmatia, rugăm pe d. deputat Petru Mihalyi, care a fost de față la adunare, să ne deslușesca asupra următorului pasagi ce-l aflăm într'un raport al lui „Egyetértés“ dela 1 Ianuarie n. c.: „Când s'a cetit mai târziu, rescriptul ministerului de interne, prin care se întăresc statutele „Reuniunii de cultură a comitatului Maramureș“, au aplaudat cu entuziasm toți cei de față, fără deosebire de naționalitate Reuniunea e populară în toate cercurile și zelul șefului Ioan Lónyay face tot ce poate, numai ca să se grupeze cât mai mulți sub stindardul acestei societăți.“

—0—

Ziarul „Parlamentar“ din Viena, ocupându-se de starea lucrurilor din Ungaria, dăce că baza statului ungur este o ficțiune susținută prin violență și terorism. Minoritatea disparentă a Maghiarilor exercită asupra strivitorii maiortăți a Românilor, Germanilor și Slavilor o egemonie manifestată prin constituționalismul occidental ce lucră cu ficțiunii; în parlamentul comun ungaru esă la ivelă miserii egemoniei maghiare și contradicțiunea ei față cu drepturile naturale ale maiortății în cea mai mare parte autochtonă. Desbaterile privitoare la prelungirea mandatului de deputat, dăce „Parlamentar“, dovedesc cum știu Maghiarii să practice constituționalismul occidental spre a ingenunchia enorma maiortate a Românilor, Germanilor și Slavilor.

—0—

„W. Allg. Ztg.“ spune, că episcopul croat Stross-

mayer a trimis ministrului-președinte Caravelov un dar pentru răniții bulgari împreună cu o scrisoare, în care episcopul își exprimă simpatiile sale pentru frații bulgari și admirațiunea pentru vitejia lor.

—0—

În contra diarului săptămânal „Branik“, ce apare în Neusatz, procuratura supremă a statului a intentat procesul de presă pentru agitare contra legăturii de stat existente între singuraticile țări ale coronei ungurești. Articolul incriminat se intitulază: „Batalioanele sârbesci sunt în marș“ și în el se provoacă, dice procurorul, Sârbii locoitori în Ungaria să întemeieze Serbia unită. Redactorul responsabil este Nikola Joksinovitz.

—0—

D-nii Josef Dück fabricant de pele, Martin Lang fabricant de postavă, Ludvig Goldschmied giuvaer-giu și Iohann Einschenk curelar, toți din Brașov, au fost decorați cu „Crucea de aur“ pentru meritul de către expozitiunea din Pesta

—0—

Din considerațiunea de economie, cu data de 10 Ianuarie n. vor circula pe căile ferate ungurești cu 39 de trenuri mai puțin. Pe linia Pesta-Predeal nu vor mai circula între Clușiu și Brașov trenurile accelerate Nr. 301 și 302. Cel din urmă tren accelerat sosese Sâmbăta dimineața în Brașov.

—0—

Din Viena se raportază, că pictorul Vereșagin a fost condamnat la 5 Ianuarie, pentru neautorizata vânzare de fotografii de pe tablourile sale în cabinetul artiștilor, la 5 fl. amendă, eventuală arestă de o zi.

—0—

În Pesta se va organiza în anul viitor, în memoria recuperării cetății Buda, o expozitiune istorică.

—0—

În anul 1885, s'au făcut în Pesta 48,118 secestrări și 18,500 licități pentru dare. Dar în toate țările coronei ungurești câte vor fi fost! Sârmani contribuabili!

—0—

La 31 Decembrie st. n. s'au săvârșit 3 sinucideri în Budapesta, din cauza sărăciei. Ar trebui să deschidem o colonă înțregă pentru publicarea sinuciderilor zilnice din Ungaria.

—0—

Comisiunea intrunită în ministeriul de război din Viena pentru introducerea vaccinării (posăielei) în armată a primit definitiv această măsură. De aci înainte, în fiecare an în Octombrie cei 93,000 de recruți vor fi vaccinați îndată ce vor sosi la corpurile de trupe.

—0—

În Macia, comitatul Aradului, de vr'o câteva zile grasază în mare măsură inflamațiunea de gât; până acum 11 băeți suferă de această bolă primejdiosă.

—0—

Comisiunea administrativă a comitatului Ugocea a luat simplu la cunoștință adresa comitatului Sătmăru pentru introducerea dării de maghiarizare, fără a primi propunerea

—0—

Un loc de pedagog e de ocupat într'un institut de băeți din România în condițiuni foarte favorabile: locuință, cost, spălat și 100 franci lăfă pe lună. Cel ce dorește a ocupa acest loc, să aibă testimoniu de maturitate, având a medita și elevi de clasele gimnasiale. Pentru mai deaprobe lămurire să se adreseze la redacțiunea „Gazetei Transilvaniei“.

AFACEREA PICTORULUI HOȘDA,

Lugoșu, 3 Ianuarie n. 1886.

Domnule Redactor! Cu respect la afacerea pictorului Basiliu Hoșda din Lugoșu, despre care s'a scris în N-rul 251 din 24 Noembrie st. n. a. tr. al prețuitei „Gazete“, astăzi, după ce această afacere se vede a fi pe deplin terminată, pentru informațiunea on. publică cetitorilor mi iau voie a Vă da următoarele deslușiri:

După ce tabloul pictat și spus de d-lu Hoșda spre vederea trecătorilor în galantariul unor prăvălii mai înteu în partea română și apoi în partea germană a Lugoșului, a fost confiscat la 20 Noembrie st. n. a. t. cu mare satisfacțiune de românofagul vice-comite lakabffy, autorul amintitului tablou numai decât a fost tras în judecată ca făuritor de icone agitatore (izgato képek), după cum le-a plăcut a-lu învinovăți miciei despoți din loc, precum și organul lor oficios „Krasso-Szörényilapok.“

După acesta se luă apoi mai multe codițe patriotice din capitală și provincie, cărora cu o deosebită predilecțiune le place a se ocupa de noi, și mai ales a înventa despre noi sciri cari de cari mai senzaționale și tendențioase, prezentându pablicității lucrurile cu totul almintrelea, decum în realitate s'au întâmplat, numai și numai ca să se compromită și cu scop de-a scusa înaintea lumii măsurile excepționale și violente, îndreptate

contra-ne de adversarii noștri precum și vânătoarea pornită totu contra noastră de Kultur-egylet-urile ungurești, prezentându-ne ca pe un popor răsvrător și neuitor de ordine. Nu-i vorba, a trecut timpul când minciuna se lua de ban bun, și lumea a început a cunoșce bine pe adversarii noștri.

Dér se trecu la obiect. Ce credeți, care a fost crima trădării aflate în nevinovatele trăsuri de penel de pe tabloul confiscat de vice-comitele lakabffy și pentru care pictorul Hoșda a fost tras în cercetare ca răsvrător, respective făuritor de atari icone și presupus de-a sta în legătură cu preținșii „irredentiști“? Este că d-lu Hoșda a culeșat a lucra un tablou românesc, portretul nemuritorului nostru bard național Andreiu Mureșianu, respective idea personificată din frumoșa și plină de simțiminte poezie a s'a intitulată „Un răsunet.“

Tabloul înfățișază pe nemuritorul poet stând pe-o tribună în poziția declamatorică, învâlit în paliul poetic, având sub piciorul stâng o carte, faimosul cod de legi al lui Verböczy, ér în mâna stingă un folio de hârtie, pe care sunt scrise cuvintele inițiale din primul vers al susu amintitei poezii, la picioarele tribunei însă, zace trântit la pământ, legat în lanțuri, un țeran român, carele la aușul cuvintelor poetului se deșteptă din somnul secular în care era adăncit și rupe lanțurile rușinoși și dejositorii sclavii de odinioară.

Tabloul --- care e lucrat după un mic model --- e prin urmare o scumpă reminență națională din trecut, care n'ar trebui să lipsce din casa ori și cărui Român cu suflet și inimă românescă, pentru că fiecare popor din lume, consiu de sine și de existența sa, își păstrează cu scumpătate reminențele sale naționale. Dér pe când Maghiarii își păstrează reminențele, ore Românului să nu-i fiă ertat a se bucura de acest favor și încă într'un stat per escelentiam constituțional --- după cum îi place a se gera în lumea largă cu fiecare ocaziune statul ungar?

Dér cunoscute e, că buciematul constituționalismu ungureșu pentru noi Români e numai literă murtă pe hârtie, ér în pracă, cel mai cras despotism. Seim cu toți destul de bine, cum cu inculțul ne au scos adversarii noștri limba din toate afacerile, ér pe bărbații noștri de bun simț din oficia, apoi ne-au confiscat cartile și scrierile, astăzi ne confiscă portretele bărbaților noștri bine meritați în literatura noastră, ér mâne, poimane se vor băga în sanctuarul lui Dumnezeu și ne vor confisca sfintele icone. Numai la acesta ne mai putem aștepta din partea bunilor și dreptilor noștri guvernanti, pentru că ce am avut de pierdut, am pierdut mai tot.

Dér se mă reitorcu la afacerea cu tabloul. Apri-gii apărători ai ideii de stat maghiar din loc, în frunte cu vice-comitele lakabffy, după ce au confiscat tabloul în ignoranță și nepriceperea lor au început a-i da o explicare cu totul tot greșită și falsă --- după cum s'a putut vedea și din colonele foii oficiale a Comitatului „Krasso-Szörényi lapok.“

Așa densii esplică însemnătatea tabloului dicend: Că poetul de pe tribună reprezintă un cărturar român --- se înțelege „irredentist“ --- care predică poporului să se revolte contra Ungurilor strigand: „Scolă-te Români!“ (Ébredj Románia!), alții „Rěscolă-te români!“ (Ébredj Románság!) și câte altele. Ér țeranul dela picioarele poetului diceau, că reprezintă pe țeranul român cum se rěscolă la cuvintele oratorului „irredentist“ contra Ungurilor. Dară singura realitate le-a documentat micilor despoți lugoșeni, cătu de greșită le-a fost esplicarea, pentru că nici un Român nu s'a rěsculat contra lor, ba nici că i-a trecut ore-cuiva prin minte de a se ocupa cu asemenea idei.

Investigarea începută contra pictorului Basiliu Hoșda în 20 Noembrie st. n. a. t. a durat mai multe zile, purtându-l în fiecare zi de câte 2—3 ori dela pretore (solgăbiru) la vice-comite și totu așa.

Fel de fel de întrebări i s'an pus cu intențiune de a-l „descoperi“, că ore nu stă în legătură cu presupușii „irredentiști“. Așa între altele l'a întrebatur: Că la alu cui îndemn a făcut tabloul? Cu ce scop l'a spus? Că nu stă în atingere cu vre-o societate secretă? Că în România --- deorece amintitul pictor în anii trecut a petrecut mai mult timp în România luand lecțiuni de pictură --- pentru ce a fost, și cu cine a stat în legătură?...

La aceste și la multe alte întrebări, lucru firescu, acusatul a răspuns cu adevărul: Că tabloul l'a făcut la propriul îndemn, deorece acesta îi este meseria și cu scop de a-lu dona ca prezent de anul nou „Casinei române“ din loc. L'a spus însă cu scop ca, vedându-l trecătorii, să le atragă atențiunea de a-si comanda la densul asemenea tablouri seu alte lucrări de pictură, fără cea mai mică presupunere că va fi interpretat de unii în înțeles greșit. Legături se-

crete și antipatriotice nu are cu nimenea, nici cu vre-o societate, precum și nici cu cineva din România, unde nu a petrecut pentru de a face conspirațiuni contra patriei sale --- fiindcă e Român și că Românul nici când nu s'a făcut vinovat de atari crime --- ci a petrecut în România mai mult timp pentru de a se perfecționa în arta sa, luand lecțiuni dela un măstru în pictură.

În urmarea faziunilor acusatului și după ce vice-comitele lakabffy și ceialalți patrioți patentați, din fidelele esplicări ale pricepătorilor a venit la convingerea, că tabloul confiscat nu involvă în sine nici cel mai neînsemnat act de conturbare a păcii între diferitele naționalități, ori agitare, și după ce și din capitala ungureșă i s'a suflat în urechi vicecomitelui ca să fiă mai prudent, să ne dea bună pace și să ne neacă-jescă chiar acuma, când nu putem vedea lumea de necazuri, a adus în meritul cauzei descrise următoarea deciziune, pre carea o lasă să urmeze aici în traducere verbală:

Nr. 8035
din 1885
Dela pretorele cercului Lugoșu.

Domnului Basiliu Hoșda, pictor în Lugoșu. Într'o scrisă deciziune a vicecomitelui și se comunică spre știință și spre ulterioară acomodare.

Lugoșu, 12 Decembrie, 1885 Mărsovszky m. p. pretore cercual.

Nr. 24642
alp 1885
Dela vice-comitele Caraș-Severinului.

Referitor la arătarea făcută cu data de 20 Noembrie s. n. 1885 Nr. 7545 în afacerea tabloului pictat și spus de Basiliu Hoșda în galantariul mai multor prăvălii din loc, pe baza protocolului sustenut la acestu oficiu, mai departe din faziunile pictorului, precum și din trăsurile tabloului, am venit la aceea convingere: Că acestu tablou nu involvă în sine nici o criminalitate în înțelesul §-lui 171 din legea penală și că nu s'a pictat și spus cu intențiune de a conturba liniștea dintre diferitele naționalități și prin urmare nu află de lipsă --- szükséget nem látom --- de-a sustenre protocolul luat la procuratura regescă.

Prin acesta ești provocat, ca tabloul aflatur în grijă d-tale să-l restituși pictorului Basiliu Hoșda, cu observarea însă, că considerand esplicarea ce au făcut'o ori ar putea-o face și mai departe singuraticii asupra însemnătății acestui tablou, prin ceea ce s'ar putea conturba pacea dintre naționalități, --- pe viitor --- și cel puțin până atunci, până când spiritele agitate prin proclamațiunile dăunătoare (kárhoztando) ale „Irredentei române“ nu se vor liniști: În virtutea dreptului meu de supraveghiere --- ca la timp să putem împedea tot felul de esplicări sinistre (félreértés) și agitări provenitoare din acestea --- oprescu (betiltom) espunerea publică atatur a acestui tablou, cătu și alu altuia de asemenea însemnătate pe teritoriul acestui Comitat.

Totodată pe lângă incunoștințarea pictorului iți aduc la cunoștință: Că se oprescu espunerea astorfel de tablouri și pe teritoriul cercului d-tale, eventual să le confisci și protocoalele referitoare la astfel de afaceri să le sustenți încoco pentru ulterioară procedere.

Lugoșu, 10 Decembrie 1885 Emerik lakabffy m. p. vice-comite.

Écă, Domnule Redactor, acesta e deslegarea comediei inscenate din cauza espuneri tabloului „Andreiu Mureșanu“, făcut de d-lu Hoșda. Din totă afacerea --- despre care guralivii compatrioți facură atata svon --- nu s'a alesu nimic mai mult, decât o nouă complotare a sateliților d-lui Tisza, pe lângă cele multe din trecut.

Să sperăm acuma, și cred, că ar fi timpul, că adversarii noștri din cele păite vor învăța odată și să vor băga mintea în cap: Că minciuna nici odată nu va ingenunchia dreptatea și că prin asemenea uneltiri mai rău își strică.

Borgovanul.

TEATRU ȘI MUSICĂ.

Dominecă seara s'a dat în sala redutei de aci representatiunea teatrală de diletanți în favorul „Reuniunii femeilor române“, ce am fost anunțat'o. Pesa „La Turnu Măgurele“ de Alexandri nu s'a jucat, din cauza indispoziției unuia dintre diletanți. În locul ei s'a cetit un prolog bine reușit în versuri compus de d. profesor Barseanu privitor la „răgușală“, care a fost bine primit de public. A urmat apoi comedia „Nu te juca cu dracul“ de Iacob Negruzzi. Berbecianu iubese pe veduva Zoe Castelli și ca să afle dacă și ea îl iubese, pune pe amicului său Timur să se prefacă că o curtesce și că o iubese. Lucrul se schimbă, ea prinde simpatia de Timur, acesta se înamorză în adevăr de ea și Berbecianu, care s'a jucat cu dracu, rămâne păcălit. Conducii, servitorul lui Timur, se îndrăgostese de Mădița fata din casă a Zoei, rămânend Zarzavat vâtaful moșiei acesteia, care încă umbla după Mădița, cu oftul la inimă. Eată ce scrie raportorul lui „Kronst. Zeitg“ cu privire la această representatiune: Reprezentarea a fost cu atât mai bună câtu cei mai mulți jucători și-au dovedit talentul lor de reprezentare și mai înainte cu alte ocaziuni. Pe când d-sora Elena Demetriu a executat rolul tinerei v-

duce cu grație și nobleță, d-șora Lucia Pușcariu a ucat pe fata din casă cu o încântătoare vioiciune și istețime. D. profesor Barseanu a dat bună expresiune energicului caracter al lui Timur, precum și d. P. a scituit să exprime caracterul sfios al lui Berbecanu. Un escelent succes a avut rolul d-lui redactor Bobancu, ca „Zarzatavă.” Acest rol e cea mai isbită figură de caracter a acestei piese și cunoscutul talent pentru comici al d-lui Bobancu s'a dovedit și de astădată escelent. D. Popescu a executat corect rolul lui Conducic. Orchestra d-lui Brander a executat între pauze frumoase arii românesce. —

—0—

Corul vocal român din Biserica-Albă va aranja Marți la 31 Decembrie st. v. 1885 (12 Ianuarie st. n. 1886) în presera de Sântul Vasile (anul nou) o *serată* în localitățile societății de cântu germane dela „Burg” cu următoarea programă: 1. „Marșul cântăreților” cor bărbătesc de E. W. Nejedly executat de corul vocal român. 2. „Serenadă” cor bărbătesc de Tudor de Flondor, poezie de M. Eminescu, esec. de cor. voc. român. 3. „Coru țigănesc” din opera „Il Trovatore” de Verdi, esec. de cor. voc. rom. și acomp. pe piano de d-nul W. Hnitka. — După acesta urmează: *Germanii în Africa*, reprezentațiune teatrală comică în două acte cu cântece de S. Wenzl, trad. în românesce de C. Strembeiu. Persoanele: Giorgiu Kolbe, Ernest Richter, ingineri germani. Erdmann, servitorul de cancelarie. Mawanketsi, vătăvul viței Betsuanilor. Vauwauka, fiica acesteia. Matlatsa, dama de curte a acesteia. Zacom, Upanda, ostași de vița Betsuanilor. Ostași de vița Mawanketsianilor. Locul acțiunii: internul Africii. Timpul: prezentele. În urmă se începe petrecerea cu joc. La meșul nopții: 1. Prolog ocașional pentru anul nou, — felicitări. 2. Reprezentațiune comică cu cor instrumentat costumat. Bilete de intrare se află de vânzare la d-nii: D. Bălănescu, N. Krestics și A. Mina cu prețul de 60 cr., 70 cr. Membrii ajutători ai corului au intrare liberă. Inceputul punctu 8 ore s'era.

—0—

Corpul învățătoresc al școlii centrale grănițaresce din Voila va da Duminecă după Crăciun, adică în 10 (29) Ianuarie 1886, s'era la 7 ore, o *reprezentațiune teatrală* în localitatea acelei școlii. — Se vor reprezenta piesele următoare: I. *Rusaliele*. Vodevilu într'un act de V. Alexandri. Persoanele: Domnul Jonus Galuscus, vechilul moșiei și profesorul școlii din sat, d-l Niculau Ludu. Tachi Răsvrătescu, sub-prefect, d-l Georgiu Dobrinu. Tôderu Buimăciă, vornicu de sat, d-l Niculau Popu. Susana, nevasta lui, d-ra Maria Turtureanu. Vasile Veveriță, fruntaș, d-l Gavrilă Popu. George a Saftai, țeran, d-l Danile Catona. Un jandarm, d-l Niculau Șerbanu. Catrina, țeran, țerance.

II. *Vlăduțul mamei* sau „*Bucovina n'a învățat și umbra la însurat*”. Comediă într'un act de I. Lupescu. Persoanele: Vlăduțul mamei, scolar de sat, d-l Niculau Popu. Iftimi Sbărciog, bătrân pădurar, d-l Georgiu Dobrinu. Costică Șoimescu, ténér boer, d-l Nicolau Ludu. Savafta, mama lui Vlăduț, d-ra Ana Borzea. Smărăndița, fiica lui Iftimi, d-ra Maria Turtureanu. — Țeran, țerance. După reprezentațiune va urma petrecere socială cu joc. Prețul intrării e 60 cr. de persoană; 1 fl. 20 cr. de familie. Venitul curat e destinat jumătate pentru elevii lipsiți dela școlă din Voila, 6r cealaltă jumătate pentru învățecii așezați la diferite meserii în Brașov. Oferte mărinimose, chiar și în vestimente, se primesc cu mulțămintă și se vor cuita în public.

—0—

Junimea țerană din Galați (lângă Făgăraș) va reprezenta Mercuri 1 Ianuarie 1885 st. v. (13 Ianuarie 1886) st. n. (în s'era anului nou românesc) în „Otelul comunal” din Galați, în folosul bisericii cu scopu d'a procura vestimente preoțesci, următoarele piese teatrale:

I. *Rusaliele*. Vodevilu într'un act de V. Alexandri. Persoanele: Domnul Jonus Galuscus, vechilul moșiei și profesorul școlii din sat, d-nul Acsente Totoiu. Tachi Răsvrătescu, subprefect, d-nul George Dan. Tôder Buimăciă, vornicu de sat, d-nul George Leanca. Susana, nevasta lui Tôderu, d-na Victoria Aron. Vasile Veveriță, fruntaș, d-nul Ioan Stiniguta. George a Saftai, țeran, d-nul George Stiniguta. Un jandarm, d-l Ioan Silimonu Danu. Catrina, țeran, țerance, d-șorele: E. Sorea, M. Stiniguta, M. Savu și F. Neicu.

II. *Găci-găcițoarea mea*. Comediă cu cântece într'un act de Vasile Alecsandri. Persoanele: Pitarul Sandu, boier de 50 de ani, d-nul George Leanca. Smărăndița nepota lui, d-na Victoria Aron. Tincuța, vara Smărăndiței, d-ra Marina Stiniguta. Florica, ténér țerancă, d-ra Efrosina Sorea. Graur, fecior boieresc din Moldova, d-nul Acsente Totoiu. Dame, țeran, țerance, țatar. Intrarea de persoană: locul I 60 cr., locul II

40 cr., parteru 30 cr., în a doua odaie 20 cr. copii de școlă 10 cr. v. a. Bilete se pot căpăta, în tôte zilele în prăvălia d-lui A. Cepes și s'era la cassă. Oferte mărinimose se primesc și se vor cuita publice. După reprezentațiune va urma petrecere cu joc. Inceputul la 7 ore s'era.

SCRIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. alu „Gaz. Trans.)

NIȘU, 7 Ianuarie. — (Scirea „P. Lld.”) Regele Milan și generalul Horvatovic sosesc aci în 8 Ianuarie. — Din isvoru demnu de credință se anunță din Sofia, că agentul diplomatic austro-ungar, Biegeleben, are să fiă rechiămatu, 6r în locul s'eu are să fiă numitu conducătorul consulatului austro-ungar din Moscva, Burian.

BERLINU, 7 Ianuarie. — Impăratul Germaniei a primitu pe trimisul special austro-ungar, Koller, în audiență de adio. Impăratul l'a decorat cu ordinul „Vulturul negru.”

PARIS, 8 Ianuarie. — Noul cabinetu este formatu. Președinte alu consiliului de ministri și ministru de externe e Freycinet; ministru de interne: Sarrien; ministru de finance Sadit-Carnot; la instrucțiă Goblet; la rășboiu Boulunyer; la mărina: Aube; la justițiă: Demolé; la comerț: Locroy; la lucrări publice Baihaut; la agricultură Develle; la poste: Granet. Țerile ce stau sub protectoratul Franciei, ca Anam, Tonchinu, Madagascar, Kambodsa sunt supuse acum resortului ministriului de externe Freycinet.

DIVERSE.

Necrologu. — Emilia Nicola, fca avocatului Mateiu Nicola, în 23 Decembrie st. n. la 3 ore din zi după lungă suferință a încetat din viață în etate de 17 ani. Rămășițele pământesci s'au așezat spre repaus eternu în cimiteriul bisericii gr. orientale din Alba-Iulia în 25 Decembrie la 2 ore din zi.

Fiă-i țerina ușoră și memoria binecuvântată.

**

Alegerea lui Grévy. — Când s'orta lui Grévy era pendentă, în Elysée nu s'a observat nici o agitațiune. lules Grévy își făcea obiceiurile sale plimbări în grădină cu nepotul s'eu, adăpânduși ratele japoneze. După dejun a jucat șah cu un prieten al s'eu; numai atunci a părăsit șahul, când i-au venit telegrame din Versailles. Telegrama i-a anunțat agitațiunea partidului dreptu. După ce Grévy a cetit depeșă, a dat o celor de prin prejurul s'eu, ca s'o cetescă. Când a scituit rezultatul alegerii, s'a primblat cruciș și curmezis prin odaia sa, după aceea s'a așezat în fotoliul s'eu și a țis: „Pot să spun cu onore, că am făcut totu ce am putut pentru Franța și mă bucur când vedu, că nisințele mele au indestulit dorințele nației mele. De nu m'ar fi ales din nou, atunci cu conștiința liniștită aș fi părăsit Elysée-ul.” D'omna Grévy s'a și bucurat, s'a și supărat de această alegere. Multu a plâns și i-a părut rău, că bărbatul s'eu nu e mai ténér cu 10 ani, a adaus însă, că ar fi mai bine să nu vorbescă despre aceea, ce în s'orta ei norocosa este supăraciosu. A sărutat pe toți, cari au venit s'o feliciteze. Președintele până noptea târziu a cetit depeșele. Nici că s'a supărat d'aceea, că 68 înși au votat pentru Brisson. Să crede, că președintele, cu ocașiunea realegerii sale, va grația pe prințul Krapotkin și pe Louise Michel.

**

Omoritorul flului s'eu. — În Petrburg s'a dat de urma unei crime îngrozitoare. „Journal de St. Petersburg” despre această crimă scrie următoarele: Înainte de asta cu vr'o patru ani, trăia în Petrburg un mare bogasier, care și-a dat băiatul de 12 ani într'un institutu de creștere de acolo. Tatăl a iubit foarte pe băiatul s'eu, căruia i-a testat t'otă averea sa. Odată îi trăsni în capu idea ca să se însore a doua oară și a luat o ténér și frumoasă fată, care în scurtu timp ajunsă să exercite o mare influință asupra bărbatului ei. În sfirșit bătrânul cedand insistărilor nevastei sale, și-a nimitu testamentul, făcându și un altu testament în virtutea căruia, în casu de m'orte a băiatului, femeea să rămână stăpană asupra întregii sale averi. Nu mult după aceste muri bogasierul și ténéră veduvă, cu câteva luni mai târziu, s'a m'aritat după un amant al ei, și, apr'ope un an, nici nu gândise la fiul ei vitreg,

care trăia în institutu fără de nici o îngrijire. Odată merse un lacheu, îmbrăcat în livrea roșă, în institutu, luă pe băiat și-l duse la părinții s'ei vitregi, cari l'au primitu cu afabilitate și l'au admoniat, că apr'ope un an nici nu i-au vizitat. Trebuia să promită, că de acum încolo în t'otă Vinerea îi va visita. Băiatul s'a ținut de promisiune. Băiatul după t'ote vizitele suferea de durere de cap și de stomach, această durere o atribui m'ncărilor, cu cari nu era dedat.

Astfelu trecu mai multe luni, când în urmă, după o vizită făcută părinților s'ei vitregi, se bolnăvi rău și în dimineța următoare muri. După constatarea medicilor a murit din cauza răcelei stomachului. Ca din întemplantu a eșit la ivelă, că muma vitredă, de câte ori a mers băiatul acasă, a gătit m'ncările cele mai delicate băiatului, din cari însă nimeni altu n'a m'ncat. Acesta, precum și împrejurărea, că ténéră femeia îndată după m'ortea băiatului, a arătat oficiului respectiv testamentul, a deșteptat bănuela, că băiatul n'ar fi murit de m'orte naturală, ci otrăvit. Autoritatea publică a dispus desgroparea și examinarea chimică a cadavrului.

**

O aventură nocturnă. — Într'o farmaciă din Petersburg, într'una din nopțile trecute, s'a întemplantu un casu, ce la inceputu părea a fi foarte misteriosu. La o oară după miezul nopții de două ori se trase clopoțelul cu mare violență. Provisorul a deschis ușa și, spre marea lui mirare, a vedut înainte sa pe archiducele Sergiu și Paulu în uniforma lor de general de geniu. „Șeful d-tale e încă deștept?” întrebă archiducele Paulu. — „Ba. S'a culcatu cu o oară nainte.” — „Ei bine, nu trebuie să-l trezesci. Depunem la d-ta un obiectu pe vr'o 2 ore, după care apoi vom veni în persoană.” După această archiducele a luat de pe pieptul s'eu o decorațiune spaniolă, s'a suitu pe un scaun și a așezat decorațiunea în saltarul cel mai de sus al scrinului. „S'o lași aci ne atinsă până ce vom veni înderēt.” Archiducii s'au depărtat. Provisorul îndată l'a sculat pe șeful s'eu și i-a povestit casul de mai sus. Poliția a dat adeseori farmacistului scrisori, pumale etc. pentru esaminare, astfel farmacistul a presupus că și acum e un asemenea lucru. Farmacistul și provisorul, lucru firescu, au lăsat ne atinsă decorațiunea. După o oară eșă se auț sunetulu violent al clopoțelului. Abia a deschis ușa, și archiducele Paulu a intrat repede în farmaciă, urmatu de o altă persoană, ai cărei ochi erau legați cu o batistă de m'etase neagră. Acestă persoană, gâfăind sări la scrin unde era decorațiă, s'a suitu pe un scaun, a scos decorațiunea din saltaru, și-a ruptu legătura de pe ochi și cu decorațiă le-a predat archiducului. Într'aceea, farmaciă s'a umplut cu un public elegant, ce l'a aclamat și gratulat pe antispiritistul Bishop, care din o depărtare de două verste, a găsit decorațiunea. Bishop cu archiducele Paulu a venit în o sania, archiducele a m'natu caii, Bishop a arătat însă direcțiă. Ceialaltii membri ai societății în 40 de sanii au urmatu pe archiducele și pe Bishop.

**

O nouă mașină de cusut. — Într'o prăvălie din Berlin se află espusă o mașină de cusut, ce diferă foarte mult de mașinele Singer și Wehler-Wilson; pe lângă alte calități superioare mai are și acelu avantaju, că zizăniturile cele diforme și seci ale mașinei, nu se aud de felu, din causă că în dosul mașinei se află și o musică, cam ca o gironă s'eu liră, a cărei sunet armonios și puternicu, contrabalănează zizăniturile mașinei. Mașina e astfel compusă, încatu nu lasă nimic de dorit.

Rectificare. Pe pag. 2 din nr. trecut alu „Gaz.” colona 2-a, în șirul 5-lea din jos se citeșcă: admirațiunea, în locu de administrațiunea, 6r în alu 14-lea și 16-lea șir din jos: reprezentațiă, în locu de reprezentanța.

Cursulu pieței Brașov

din 8 Ianuarie st. n. 1886

Bancnote românesce	Cump.	8.44	Vend.	8.43
Argint românesc		8.38		8.42
Napoleon-d'ori		9.97		10.01
Lire turcesce		11.26		11.36
Imperiali		10.22		10.32
Galbeni		5.90		5.94
Scrisurile fone. „Albina”		100.00		101.—
Ruble Rusesce		122.½		123.¼
Discontulu		7—10		% pe an.

Editoru: Iacobu Mureșianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Aurel Mureșianu.

Cursul la bursa de Viena

din 7 Ianuarie st. n. 1886

Table with 2 columns: Item name and price. Includes items like Rentă de aur, Rentă de hârtie, Amortisarea datoriei, etc.

Bursa de București.

Cota oficială dela 23 Decembrie st. v. 1885.

Table with 2 columns: Item name and price. Includes items like Renta română, Renta rom. amort, Impr. oraș. Buc., etc.

Arendarea măcelăriei,

proprietate a vecinătății din Prundă (Scheiu), va avea loc Duminică în 10 Ianuarie 1886 st. n. în casa d-lui Ioan M. Burbea...

Brașov 4 Ianuarie 1885. st. n.

In numele președintelui vecinătății: Georg Weiss.

Numere singuratică à 5 cr. din „Gazeta Transilvaniei“ se pot cumpăra în tutungeria lui I. GROSS.

Cancelaria Negruțiu

în Gherla — Sz.-Ujvár

deschidere de abonament pe anul 1886 la:

„Amicul Familiei.“

Revista beletristică și enciclopedică-literară — cu ilustrațiuni. Va eși în broșuri lunare de câte 3 1/2 — 4 1/2 côle; și va publica poezii, romanuri, etc.

„PREOTUL ROMÂN.“

Revista bisericească, scolastică și literară. Va eși în broșuri lunare de câte 2 3/4 — 3 1/4 côle; și va publica articlii din sfera tuturor științelor teologice și între acestea mulțime de predice pe duminică, sâmbător și diverse ocașuni...

N-rul I. se trimite gratis ori cui lă cere.

Abonații vor primi unele premii de valoare și și vor putea procura cu prețuri foarte reduse toate opurile din edițiunea noastră.

Colectanții primesc gratis totu alu cincelea exemplar.

Anunțăm acelor onorați cetitori, cari voru binevoii a se abonă la foia noastră de aici încolo, că avem încă în rezervă numeroși dela începutul anului 1885 prin urmare potu să aibă colecțiunea completă.

ADMINISTRAȚIUNEA „GAZ. TRANS.“

Conspectul bilanțurilor brute, ale institutului de credit și de economii „ARDELEANA“ societate pe acții în Orăștie, dela 1 August 1885, până la 31 Decembrie 1885.

Table with 2 columns: DEBITU and CREDITU. Lists various financial items and their values in florins and crowns.

Orăștie, la 31 Decembrie 1885.

Dr. Ioan Mihai, Aurel Popovici Barcianu (directori esențivi, contabil).

Mersul trenurilor

pe linia Predeal-Budapesta și pe linia Teiuș-Arad-Budapesta a calei ferate orientale de stat reg. ung.

Large table with 4 main sections: Predeal-Budapesta, Budapesta-Predeal, Teiuș-Arad-Budapesta, and Budapesta-Arad-Teiuș. Each section contains a grid of train routes, times, and fares.

Nota: Orelle de noapte sunt cele dintre liniile gróse.

Tipografia ALEXI Brașov.